

Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Özelliklerinin Türkçe Başarısı Üzerinde Etkisi

The Effect of Socio-Economic Status of Eighth Grade Students On Their Achievement in Turkish

Selahattin GELBAL*
Hacettepe Üniversitesi

Öz

Bu araştırma, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçedeki başarı düzeylerinin evlerindeki olanaklara, annelerinin eğitim düzeylerine, cinsiyetlerine ve kardeş sayılarına göre değişip değişmediğini belirlemeye yöneliktir. Araştırmanın amacı doğrultusunda daha önceden hazırlanıp geliştirilen 25 soruluk Türkçe testi ile öğrencilerin bazı kişisel özelliklerine ve görüşlerine yönelik anket hazırlanarak bilgileri toplanmıştır. Araştırma, Türkiye'deki ilköğretim okullarının sekizinci sınıflarından seçilmiş 30.714 öğrenciden oluşan örneklem üzerinden yürütülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin evlerindeki olanakların artmasıyla başarılarının da arttığı, Türkçe gibi sözel derslerde kızların daha başarılı olduğu, anne eğitim düzeyinin çocuklarının başarıları üzerinde önemli yeri olduğu, annenin eğitim düzeyi ile birlikte evdeki olanakların yüksek olmasının başarıyı daha çok artırdığı, sahip olunan kardeş sayısı arttıkça başarının düştüğü gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, öğrencinin evinde kendisine uygun eğitim ortamlarının hazırlanması, geleceğin anneleri olan kız çocuklarının mümkün olduğunca üst eğitim hizmetlerinden yararlanmasına olanak sağlanması, eğitimine destek verilebilecek sayıda çocuk sahibi olunması gerektiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe başarıları, ailevi özellikler ve başarıları, demografik özellikler.

Abstract

This study aims to determine whether or not eighth graders' level of success in Turkish classes changes according to some variables such as their facilities at home, mothers' level of education, gender, and the number of brothers or sisters. In line with the aim of the research, a 25-item Turkish test and a questionnaire to specify the students' personal traits and views were designed and developed, and thus relevant data were obtained. The research is concerned with all the eighth grade students attending the primary schools in Turkey. According to the findings, an increase in students' facilities at home caused an increase in their achievement; girls were better at verbal courses like Turkish; the level of mothers' education occupied an important place in children's success; mothers' high level of education along with high level of facilities increased achievement more; and higher number of brothers/sisters reduced achievement. In conclusion, convenient educational environment must be prepared at home, girls who would-be mothers must be facilitated to benefit from educational services to the maximum, and parents must have number of children at which they can afford to educate.

Keywords: Turkish achievement, families' properties and achievement, demographic properties.

---

* Doç. Dr. Selahattin GELBAL, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, gelbal@hacettepe.edu.tr

Summary

This study aims to determine whether or not eighth graders' level of success in Turkish classes changes according to some variables such as their facilities at home, mothers' level of education, gender, and the number of brothers or sisters. Results of research concerning students' achievement in Turkish as well as in other school subjects based on the variables considered and not considered in this study are also discussed within the limits of this study.

This research is conducted according to the data obtained from a study on determining students' success which was performed by the Office of Educational Research and Development of Turkish Ministry of Education. Therefore, sampling and data collection methods of the office were employed. In line with the aim of the research, a 25-item Turkish test and a questionnaire to specify the students' personal traits and views were designed and developed, and thus relevant data were obtained. The reliability study of the Turkish test was seen to be at the desired level (ie, KR-20 was .87). The research is concerned with all the eighth grade students attending primary schools in Turkey. Stratified sampling method was utilized in specifying the research sample. Students from each stratum were chosen on the basis of group sampling and with equivalent probability. In consequence, the research population was composed of approximately 700,000 – 800,000 students. The sample size was 30,714 which is representative of the population. Following the descriptive analysis (arithmetic average and standard deviation) of the data obtained from the formed sample according to research variables, multi-factor ANOVA was conducted in order to find suitable answers to the research questions. Then, pair-wise comparisons through LSD test were done to find the differing groups according to the error probability (taken as .05, .01 and .001) that was chosen in the ANOVA.

Following the descriptive and explanatory statistical methods, some findings were obtained and comments were made on the findings. The findings are listed in the order of the research questions as in what follows:

The first research question is about whether students' success in Turkish classes varies according to the facilities at home or not. Students' facilities in their homes were predicted on the basis of data collected through a questionnaire. An index of facilities was formed according to whether or not some certain equipment is available at home. The students were asked whether they had such facilities as a computer, the internet, a desk and a study room, a washing machine and a dish washer, a telephone, a TV set, and a CD player. A new index called facilities was formed from the elements clustering in the same factor by conducting a factor analysis. Accordingly, those who were below and above .5 standard deviation were labeled as "middle", the others as "low" and "high" in terms of facilities. The average of students' achievement scores in Turkish test according to their facilities at home were found to be 49.1 for the low group, 56.6 for the middle group, and 67.0 for the high group. The ANOVA showed difference for the arithmetic averages of the three groups' scores at the level of .001 ($F= 190.4$). The same differences were also found in all of the pair-wise comparisons. Consequently, it was found that an increase in students' facilities at home led to an increase in their success in the Turkish test. Among facilities at home, having a separate room for study purposes and a computer with internet connection can be presented as enriching educational services for students; which in turn can have a positive effect on students' success.

This research concludes, as some other relevant studies have done, female students are more successful in Turkish, a verbal course, following a gender-based comparison. Whereas the female students' achievement in Turkish classes was 62.9, the male students' achievement was 53.1.

The level of education of students' mother is in fact an educational facility for them. Classifying mothers' level of education into four categories (namely, primary school and below, secondary school, high school, and university level education), whether or not this resulted in a difference in Turkish achievement was checked. On examining the statistical data, it was found that students with a mother of primary school education and below had an average achievement in Turkish at 54.7, those with a mother of secondary school education had an average of 61.8; those with a mother of high school education had an average of 73.7; and those with a mother of university education attained an average of 81.1. These results show that mothers' level of education had an influence on students' achievement in Turkish classes. Besides, the results of ANOVA also showed that there was significant differences in students' Turkish test scores at the level of .001.

Additionally, whether or not the number of brothers or sisters affected the Turkish test scores was examined. Accordingly, students with no brothers/sisters got 63.4; students with one brother/sister got 65.0; students with two-three brothers/sisters got 58.3; students with 4-6 brothers/sisters got 50.9; and those with 7 or more brothers/sisters got 48.8 on the average. This case shows that an increase in the number of brothers/sisters causes a decrease in Turkish achievement. The increase in the number of brothers or sisters may have reduced the educational facilities at home; and this might have had an effect on the fall.

Although it was found that the students got differing scores in the Turkish test according to their facilities at home, the level of mothers' education and the number of their brothers/sisters, the interaction between these variables was examined and an interaction was found. First, facilities and mothers' level of education were examined. Students' achievement was found to be parallel to facilities at home and mothers' level of education but the parallelism disappeared at different levels of facilities. When the mother was a university graduate and the facilities were low, students had lower achievement than in all other cases. When mothers' level of education and the level of facilities rose, students' achievement was the highest. When the mothers' level of education was university and the number of brothers/ sisters was high, the students' achievement was the lowest.

According to the findings, an increase in students' facilities at home caused an increase in their achievement; girls were better at verbal courses like Turkish; the level of mothers' education occupied an important place in children's success; mothers' high level of education along with high level of facilities increased achievement more; and higher number of brothers/sisters reduced achievement.

In conclusion, convenient educational environment must be prepared at home, girls who are thought to be 'future mothers', must be facilitated to benefit from educational services to the maximum, and parents must have number of children at which they can afford to educate.

Giriş

Ülkemizde ilköğretim okulları 4306 sayılı yasa ile 1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıla çıkartılmış ve bütün çocuklar için zorunlu hale getirilmiştir. Birçok ülkede çocuklara verilen zorunlu eğitim, okul öncesinden başlayarak ortaöğretim okullarını da kapsamaktadır. Bu bağlamda ülkelerin zorunlu eğitim süreleri beş ile on üç yıl arasında değişmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki ortalama zorunlu eğitim süresinin diğer ülkelere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Kavak, 2007). Zorunlu eğitim süresinin uzamasıyla üst eğitim aşamalarına katılacak öğrenci sayısının artması sağlanabilir. Bu durum, ülkenin ortalama eğitim süresinin yükselmesine neden olur. Ortalama eğitim süresi, bir ülkenin kalkınmışlık düzeyi hakkında bilgi verir.

İlköğretimin amacı, “Her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını” sağlamaktır (meb.gov.tr, 2007). İlköğretimin burada belirtilen amacına ulaşılabilmesi, daha uzun süreli bir zorunlu eğitimle birlikte, iyi düzenlenmiş eğitim ortamları ile mümkündür. Çocuğun ev içindeki eğitim olanakları, ailenin sosyoekonomik düzeyi, çevresel etkenler ve okuldaki öğrenme-öğretme olanakları, eğitim ortamları arasında gösterilebilir. Bu özelliklerin çocukların başarılarına katkı getirmesi için olumlu yönde düzenlenmesi önemlidir. Burada belirtilenlerle beraber birçok değişkenin öğrenci başarısını etkilediğine yönelik çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (MEB, 2006; MEB, 2007).

Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı bazı çevresel özelliklerinin başarıları üzerinde etkisine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan birinde Burgaz (2002), küçük sınıflardaki öğrencilerin daha başarılı olduğunu belirtmektedir. Burgaz, araştırmasında, sınıf büyüklüğünün, öğretmenin öğrencilerle olan etkileşimini, seçeceği öğretim araç, yöntem ve tekniklerini, güdüleme yollarını, öğrencilerin henüz tam biçimlenmemiş ya da rahatsız edici davranışlarıyla nasıl baş edileceği vb. konularda engelleyici bir rol oynayabileceğini belirtmektedir.

Abbott ve Fouts (2003), yapılandırmacı öğretim ve öğrenci başarısı konulu çalışmalarında; yazma, okuma, matematik ve düşük eğitim girdi düzeyleri arasındaki ilişkilere bakmışlardır. Araştırmada, değişkenler arasında oldukça yüksek korelasyonlar bulmuşlardır. Öğrenci başarısı ile ailenin düşük girdisi (eğitime ayırdığı pay) arasında negatif düzeyde korelasyon beklendiği ifade edilmektedir. Yapılandırmacı öğretim ile öğrenci başarısı arasında yüksek pozitif korelasyon ve yapılandırmacı öğretim ile öğrenci aile girdisi arasındaki yüksek negatif korelasyon oldukça önemli bulunmuştur. Bu araştırma sonucu, öğrenme-öğretme süreçlerinin başarıya etkisini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Özgüven (1998); öğrencilerin okuldaki başarılarının yordayıcılarını, okul dışı ve okul içi olmak üzere iki faktörde incelemiştir. Araştırmada okul başarısını; kaygı, başarı güdüsü, ailenin niteliği, sosyoekonomik özellikler, okul ve eğitim koşullarının durumu, genel çevre özellikleri, beslenme ve sağlık koşulları gibi zihinsel olmayan faktörlerin etkilediği görülmüştür. Aile özelliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisine yönelik yaptıkları bir çalışmada Koç, Avşaroğlu ve Sezer (2004), aileye ilişkin problemlerin artması durumunda, öğrencilerin başarı ortalamasının düşeceğine yönelik sonuçlara ulaşmışlardır. McCoy ve Leah (2005), sekizinci sınıf öğrencilerinin cebir dersindeki başarılarını bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırmada etnik gruplara, sosyoekonomik özelliklere ve tutumlara göre öğrencilerin cebir dersindeki başarılarında farklılıklar olduğu görülmüştür. Öğretmen kalitesinin de başarıda farklılığa neden olduğu rapor edilmiştir.

Senemoğlu (2006), sınıf içi etkinliklerde ipucu verilen ve katılımı sağlanan grubun aritmetik ortalamasının, geleneksel yöntemle öğretim yapılan grubun ortalamasından 1,5 standart sapma daha yüksek olduğunu gösteren araştırmaların varlığından söz etmektedir. Bu araştırmalar, sınıf içi öğretmen davranışlarının öğrenci başarısı üzerinde etkisi olduğuna işaret etmektedir.

Yıldırım (2006), öğrencilerin arkadaşlarından ve ailesinden aldığı destek ve aile, çevre ve öğretim yaşamı ile ilgili sıkıntılarının, akademik başarıları ile olan ilişkisini incelemiştir. Araştırmada, alınan desteğin başarı üzerinde olumlu etkisi olduğu vurgulanırken, sıkıntılarının, olumsuz etkisi olduğu belirtilmektedir. Tutum ile başarı arasında sosyal destek gibi olumlu korelasyon olduğuna yönelik araştırma sonuçları bulunmaktadır. Saracaloglu ve Varol (2007), öğrencilerin yabancı dil başarı düzeylerinin yabancı dil tutumları ile 0,79 ve akademik benlik tasarımları ile 0,90 ilişkili olduğunu saptamışlardır. Bu durum, yabancı dil başarısının yabancı

dile ilişkin tutum ve akademik benlik tasarımı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Matematiğe karşı tutum ile matematik başarıları arasındaki ilişkiyi araştıran Peker ve Mirasyedioğlu (2003), 0,39 düzeyinde ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulmuşlardır. Bütün bu araştırmalar, başarı üzerinde duyuşsal öğrenci özelliklerinin etkisi olduğunu göstermektedir. Öğrencinin okul içi ve okul dışı çevresinin düzenlenmesinde duyuşsal özelliklerin de dikkate alınması gerektiği vurgulanabilir.

Okul, aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyen Çelenk (2003), aile üyelerinden eğitim yardımı alan ve okulla yakın işbirliği içerisine giren ailelerden gelen çocukların, okuduğunu anlama başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Çelenk, okul başarısının yarıdan çoğunun ailenin katkısıyla gerçekleşebileceğini ifade etmektedir. Çelenk'in belirttiğine göre Gordon, anne ve babaların çocuk üzerinde geniş etki alanına sahip olduğunu ve çocuğun eğitsel kimliğinin belirlenmesinde önemli rolü bulunduğunu ifade etmektedir. Bu araştırmalarda, öğrencinin evdeki eğitim olanaklarının düzenlenmesinin önemi vurgulanmaktadır.

İlköğretim okullarının amaçlarının gerçekleşebilmesi için Türkçe, matematik, fen ve sosyal bilgiler gibi temel dersler çoğunlukta olmak üzere haftada toplam 30 saat ders yapılmaktadır. Her bir dersin özel hedefleri gerçekleştirildiğinde, ilköğretimin de amaçlarına ulaşılmış olur. Bu dersler içerisinde Türkçenin, ülkenin resmi dili ve diğer dersler için bir iletişim aracı olması nedeniyle önemli yeri vardır. Güleç ve Alkış'ın (2003) yaptıkları araştırma da Türkçe dersinin önemini vurgular niteliktedir. Araştırmada, Türkçe dersinin hayat bilgisi, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri ile 0,80'lerin üzerinde ilişkili olduğu bulunmuştur. İlköğretim okullarında haftalık ders saatleri açısından bakıldığında, Türkçe dersi ilk üç sınıfta 12'er, 4 ve 5. sınıflarda 6'şar ve diğer sınıflarda ise 5'er saat olmak üzere diğer derslerin her birinden daha çok yapılmaktadır.

Türkçe Öğretim Programı, "Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, bilgiyi kullanabilen, üretebilen, girişimci, kişisel ve sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmeyi" amaçlamaktadır (MEB, 2005b). Her sınıf düzeyindeki derslerde Türkçe öğrenimi, anlama, yorumlama, iletişim kurma becerilerinin gelişmesine yönelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma, temel dil becerileri ile dilbilgisinden oluşur. Öğrencilerin Türkçe dersinin bu konularındaki başarı düzeyleri, onların derse ilişkin duyuşsal ve bilişsel hazırlık düzeyleri ile ilişkili olabilir.

Öğrencilerin ilköğretimdeki başarı düzeylerinin durumu, başarıyı etkileyen değişkenler, öğretmen ve öğrenci özelliklerinin neler olduğu, okulda ve okul dışında öğrenciye tanınan eğitim olanakları Milli Eğitim Bakanlığı'nın araştırma birimi olan Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi (EARGED) tarafından rutin olarak izlenmektedir. Bu izleme sonuçlarına göre bazı eğitim uygulamalarında önlemler alınabilmektedir. İlk 2002, ikincisi 2005 ve üçüncüsü de 2008 yılında yapılan Öğrenci Başarı Belirleme Sınavı (ÖBBS) ile ilköğretim 4. sınıftan 8. sınıfa kadar Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler derslerindeki öğrenme düzeyleri belirlenmiş, bu derslerdeki öğrenme düzeylerini etkileyen değişkenler incelenmiştir. Ayrıca 2004 yılında yapılan ÖBBS ile de ilköğretim 4.-8. sınıflardaki İngilizce ve yalnızca 8. sınıflar için bilgisayar okur-yazarlığına bakılmıştır.

Yapılan bu araştırmalarda her bir ders için öğrenme eksiklikleri saptanarak, öğrenme düzeylerine avantaj sağlayan ve sağlamayan değişkenler belirlenmeye çalışılmıştır. Türkçe dersindeki başarı düzeyleri incelendiğinde, bölgelere göre önemli farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki öğrencilerin öğrenme düzeyleri, diğer bölgelerdeki öğrencilere göre daha düşük düzeydedir (MEB, 2007). Ailenin sosyoekonomik düzeyi, derse karşı duyuşsal ilgi, derse çalışma süresi gibi değişkenler

arttıkça, öğrenme düzeyi de artış göstermektedir. Benzer bulgular uluslararası yapılan PISA projesinde de görülmektedir (MEB, 2005).

Ülkemizdeki ortaöğretim okulları çok fazla çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitliliğe göre, okullarda öğrenim gören öğrencilerin başarı düzeyleri de oldukça fazla farklılık göstermektedir. PISA 2003 uygulaması sonuçlarına göre, projeye katılan ülkeler arasında okullar arası en büyük farklılığın Türkiye’de olduğu belirlenmiştir (MEB, 2005a). Bu da öğrencilerin bir üst eğitim kurumuna geçişte kendilerine daha avantajlı durum sağlayacak ortaöğretim kurumlarını tercih etmelerine neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak bazı ortaöğretim kurumlarına talep daha fazla ve bazılarında talep beklenenin altında olmaktadır. Talebin daha çok olduğu ortaöğretim türü olan Fen Liseleri ve Anadolu Liseleri için öğrenci seçimi sınavla olmaktadır. Dolayısıyla ilköğretim okullarının programlarının bir amacı da öğrencileri bu sınava hazırlamak olarak gösterilebilir. Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) adı verilen bu sınavda başarılı olabilmek için öğrenciler daha erken sınıflardan itibaren özel kurs olarak kendilerini hazırlamaktadırlar.

Öğrencilerin Türkçe dersindeki başarı düzeyleri, onların diğer derslerdeki başarı düzeylerini etkileyebilir. Diğer derslerde ölçülmek istenilen özellikler için hazırlanan sorular, öncelikle okunup anlaşılmalı, anlaşılabilir doğrultusunda yine yazılı veya sözlü olarak ifade edilmeyi gerekli kılmaktadır. Soruyu okuyup anlayamayan bir öğrencinin sınavda başarılı olması beklenemez.

Bu araştırma ile öğrencilerin Türkçe testindeki başarı düzeylerinin, hangi değişkenlerden ne düzeyde etkilendiği belirlenmeye çalışılmaktadır. Özellikle öğrencilerin sosyoekonomik göstergeleri olan anne ve babalarının eğitim düzeyleri, evdeki çeşitli olanakları, cinsiyetleri ve kardeş sayılarının Türkçe testindeki başarı düzeyleri üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki soruya cevap aranmaktadır.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe başarı düzeyleri, onlara sağlanan evlerindeki olanaklara, cinsiyetlerine, annelerinin eğitim düzeylerine, kardeş sayılarına ve bunların birbirleri ile etkileşimlerine göre farklılık göstermekte midir? Araştırma sorusundaki evdeki olanaklar, cinsiyet, anne eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve bu değişkenler arasındaki etkileşimler ayrı ayrı incelenerek araştırmanın alt soruları şeklinde ele alınmıştır.

Yöntem

Araştırma, ilköğretim okulları 8. sınıflarında okuyan öğrencilerin Türkçe dersindeki öğrenme düzeylerinin, evdeki eğitim olanakları, cinsiyet, anne eğitim düzeyi ve kardeş sayısına göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu nedenle bir betimleme çalışması olmakla beraber, betimsel değerlerden anlam çıkarıcı (yorumlayıcı) yöntemlere başvurulması nedeniyle ilişkisel bir araştırma kapsamında olduğu düşünülmektedir.

Örneklem

Araştırmanın evreni, ilköğretim okullarındaki sekizinci sınıf öğrencilerinin tamamıdır. Araştırma verileri, MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) tarafından yapılan Öğrenci Başarı Belirleme Sınavı (ÖBBS) 2005 verilerinden alınmıştır. Bu nedenle örneklem, ilgili kurumun almış olduğu örnekleminden oluşmaktadır. Örneklem belirlenmesinde, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı’nın hazırladığı “Milli Eğitim Sayısal Veriler 2003-2004” raporunda verilen bilgiler kullanılmıştır. Araştırma örnekleme 81 ilin tamamından, tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Örneklem işlemi şu şekilde yapılmıştır: Her il içindeki ilköğretim okullarından eş olasılıkla (rasgele, random) %2’si seçilmiştir. Ancak toplam okul sayısı 200’ün altında olan illerde dört okulun altına düşülmemiştir. Ayrıca, bir ilden

seçilen öğrenci sayısı 500'ün altında ise örneklem bu sayıyı 500'e tamamlayacak şekilde genişletilmiştir. Sekizinci sınıflardaki hangi şubelerin örnekleme dâhil edileceği de eş olasılıkla belirlenmiştir. Örnekleme 829 okuldan 16.612 erkek ve 14.102 kız olmak üzere toplam 30.714 öğrenci dâhil edilmiştir. Karşılaştırmalarda, bazı bilgilerini kodlamayan öğrencilerin olması nedeniyle, burada belirtilen rakamlar ile tam bir tutarlılık sağlanamamaktadır.

Araç

Veri toplama aracı, öğrencilerin araştırmanın değişkenlerine yönelik oluşturulan bilgi formundan oluşmaktadır. Ayrıca Türkçe dersindeki başarı ölçülerini belirlemede daha önceden pilot çalışması yapılarak geliştirilmiş olan 25 soruluk Türkçe testi kullanılmıştır. Paralel olarak hazırlanan A ve B kitapçıklarının her ikisinin de iç tutarlılık ölçüleri (KR-20) 0,87 olarak bulunmuştur. Buna göre, başarı ölçümünde kullanılan testin yeterli güvenilirliğe sahip olduğu kabul edilmiştir. Test Türkçe Öğretim Programı'nın belirtke tablosuna göre düzenlenerek, uzman kanısına göre oluşturulmuştur. Bu nedenle kapsam geçerliliğinin olduğu; KR-20 güvenilirlik katsayısının yüksek olması ise yapı geçerliliğinin hakkında bilgi verdiği kabul edilmektedir. Bilgi formu ile toplanan verilerde hata yapılmış olabilir. Bu hataların tesadüfi olduğu ve bütün değişkenleri aynı şekilde etkilediği kabul edilmiştir.

İşlem

Araştırmanın değişkenlerinden Türkçe başarı ölçüsü, bağımlı değişken olarak alınmıştır. Bağımsız değişkenler; evdeki olanaklar, anne eğitim düzeyi, cinsiyet ve kardeş sayısıdır. Evdeki olanaklar içerisinde, öğrencinin yaşadığı evde kendisine ait çalışma odası, çalışma masası, bilgisayar, internet bağlantısı, televizyon, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, telefon, DVD veya VCD olup olmadığına bakılmıştır. Burada verilen olanaklara faktör analiz uygulanarak aynı faktörde toplananlardan bir değişken oluşturulmuştur. Bu olanaklardan telefon ve televizyonun diğer olanaklar ile aynı faktörde toplanmadığı görülmüş ve olanaklara ait oluşturulan indekse dahil edilmemiştir. Telefon (%89) ve televizyonun (%98) hemen hemen her evde bulunuyor olması, diğer olanaklar ile aynı faktörde toplanmamasına neden olduğu söylenebilir. Aynı faktörde toplanan olanaklardan oluşturulan indeks aritmetik ortalamasına ve standart sapmasına bakılarak üç gruba ayrılmıştır. Gruplar, ortalamanın 0,5 standart sapma altında kalanlar, ortalamanın 0,5 standart sapma altı ve üstü aralığında kalanlar ve ortalamanın 0,5 standart sapma üstünde kalanlar alınarak oluşturulmuştur. Bu gruplardan ilki olanaklar açısından düşük, ikincisi orta ve üçüncüsü de yüksek olarak adlandırılmıştır. Anne eğitim düzeyi ise en son bitirilen okulun derecesine göre en fazla ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olarak gruplandırılmıştır.

Araştırma sorusuna çözüm bulabilmek için betimsel ve yorumlayıcı istatistiklerden yararlanılmış, grafikler ile yorumlara gidilmiştir. Türkçe testinde 25 soru bulunmaktadır. Ancak anlaşılabilirliğinin daha kolay olabilmesi nedeniyle ham puanlar yüzdelik puanlara dönüştürülmüştür. Türkçe başarısının bağımsız değişkenlere göre değişimini görebilmek için aritmetik ortalamalar hesaplanmış, ortalamalara yönelik grafikler çizilmiş; gruplara göre ortalamalar arası fark için iki ve üç faktörlü varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizinde bağımsız değişkenlerin etkileşimlerinin önemine bakılmıştır. Türkçe başarısının normal olduğu sayıtlısıyla, testle ölçülen başarıların da normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın temel sorusunda, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe başarısındaki bazı sosyoekonomik özelliklerin etkisine bakılmaktadır. Bu nedenle araştırmada ele alınan değişkenlerin neler olduğu ve bu değişkenlere ilişkin betimsel değerler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.

İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Evlerindeki Olanaklara, Cinsiyetlerine, Anne Eğitim Düzeylerine ve Kardeş Sayılarına Göre Türkçe Testindeki Başarıları

Değişkenler	Alt Düzeyleri	n	Ortalama	Std. Sapma
Olanaklar	Düşük	11146	49,1	21,3
	Orta	8376	56,6	22,8
	Yüksek	11167	67,0	23,1
Cinsiyet	Kız	14102	62,9	22,4
	Erkek	16612	53,1	23,8
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul ve altı	24581	54,7	22,8
	Ortaokul	2740	61,8	23,6
	Lise	2539	73,7	21,2
	Üniversite	829	81,1	20,8
Kardeş Sayısı	Yok	1103	63,4	25,5
	1 kardeş	7385	65,0	23,6
	2-3 kardeş	12906	58,3	23,1
	4-6 kardeş	6353	50,9	22,2
	7 ve daha çok	2913	48,8	21,8
Toplam		30689	57,6	23,7

Tablo 1 incelendiğinde, araştırma örneklemindeki öğrencilerin evlerinde bulunan olanaklara, cinsiyetlerine, annelerinin eğitim düzeylerine ve kardeş sayılarına göre Türkçe testindeki başarı düzeyleri görülmektedir. Öğrencilerin Türkçe testindeki ortalama başarı düzeyleri 57,6'dır. Değişkenlik ölçüsü ise ortalama başarının yarısından biraz daha düşüktür (23,7). Bu durum öğrencilerin başarı dağılımlarının heterojen olduğunu göstermektedir. Ele alınan değişkenlere göre betimsel istatistiklerde farklılaşmalar görülmektedir. Evdeki olanaklar arttığında, ortalama başarıda artış görülmektedir. Cinsiyete göre, kızlar erkelere göre daha başarılıdır. Annelerinin eğitim düzeylerinin artmasıyla da başarıda artış gözlenmektedir. Kardeş sayısının artmasıyla başarıda düşüş görülmektedir.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre istatistiksel olarak karşılaştırmalar çok faktörlü varyans analizi ile yapılmıştır. Yapılan faktör analizi tablosundan, araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 2'de Türkçe testindeki başarı düzeylerinin öğrencilerin evlerindeki olanaklarına, cinsiyetlerine ve annelerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yapılan üç faktörlü varyans analizi ile bakılarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.

Bağımsız Değişkenlere Göre İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Testindeki Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p	Etki Büyüklüğü
Anne Eğitim Düzeyi	77675,6	3	25891,9	56,2	0,000	0,005
Olanak	175391,4	2	87695,7	190,4	0,000	0,012
Cinsiyet	48014,5	1	48014,5	104,3	0,000	0,003
Anne Eğt. * Olanak	41647,3	6	6941,2	15,1	0,000	0,003
Anne Eğt. * Cinsiyet	2688,2	3	896,1	1,9	0,120	0,000
Anne Eğt. * Olanak * Cinsiyet	3186,3	6	531,0	1,2	0,329	0,000
Hata	14123144,6	30665	460,6			
Toplam	119057536	30689				

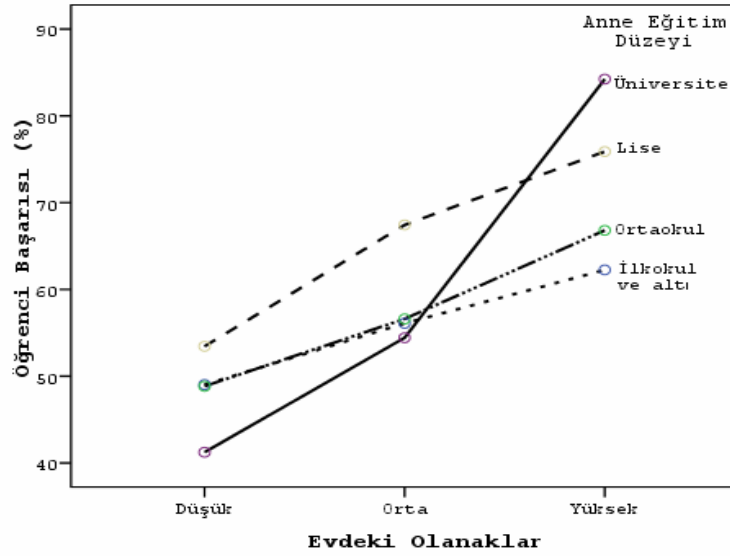
Tablo 2 incelendiğinde, ilköğretim okullarındaki öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre Türkçe başarıları arasında 0,001 düzeyinde manidar farklılıklar görülmektedir. Annenin eğitim düzeyinin artmasıyla öğrencilerin başarılarında da artış izlenmektedir. Varyans analizi sonrasında yapılan karşılaştırmalarda bütün ikili gruplar arasında 0,001 düzeyinde farklılıklar bulunmaktadır. Ortalamalar arasındaki en küçük fark 7,1 puan ile annesi ilköğretim mezunu ve altında olan öğrenciler ile annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin ortalama başarıları arasında bulunmaktadır. En büyük fark ise 26,4 puan ile annesi üniversite mezunu olan öğrenciler ile annesi ilköğretim mezunu ve altında olan öğrencilerin başarıları arasındadır. Bu durum, öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin artması ile çocuklarının da başarılarının arttığını göstermektedir. Bu aynı zamanda anne eğitim düzeyi ile çocuğunun başarıları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Anne eğitim düzeyi ailelerin sosyoekonomik düzeylerinin bir göstergesi olarak adlandırılabilir. Bireylerin eğitim düzeyleri arttıkça, toplumdaki sosyal statüsünde bir artış ve bununla paralel olarak ekonomik düzeylerinde de bir yükseliş olur. Ekonomik olarak iyi durumda olan aileler, çocuklarının eğitim ortamlarını düzenleyebilmekte ve onlara değişik olanaklar sağlayabilmektedirler. Ayrıca çocuklarının eğitim sorunları ile yakından ilgilenerek bu sorunlarını zamanında çözebilmeleri ve onlara her türlü akademik destek verebilme güçleri, çocuklarının akademik başarılarına olumlu etki sağlamış olabilir.

Çocuğun başarıları üzerinde hem annenin hem de babanın eğitim düzeyinin olumlu etkisinin olduğuna yönelik çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Anne ve babanın eğitim düzeylerinden hangisinin daha etkili olduğuna yönelik MEB EARGED tarafından yapılan araştırma sonuçları, anneyi daha öne çıkarmaktadır (MEB, 2006). Çocuğun bebeklikten itibaren her türlü ihtiyacının giderilmesinde ve hayata hazırlanmasında, Türk geleneklerinin anneye daha çok görev vermesi ve eğitilmiş annenin çocuğunu yetiştirmede daha bilinçli bir yaklaşım göstermesi, çocuğun başarıları üzerinde annenin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmanın ikinci değişkenine göre yapılan karşılaştırmada, çocuğun evindeki olanaklara göre Türkçe testindeki başarıları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada, evde bulunan olanaklara göre öğrencilerin Türkçe testindeki başarıları 0,001 düzeyinde istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Tablo 1’de verilen betimsel istatistiklere bakıldığında, evdeki olanaklar düzeyi arttıkça, öğrencilerin Türkçe başarı düzeylerinde de artış olduğu görülmektedir. Bu artış düşük düzeyden yüksek düzeye (18 puana) kadar ulaşmaktadır. İkili karşılaştırmalarda, evdeki olanak gruplarına göre 0,001 manidarlık düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Evdeki olanaklar, ailenin alım gücü ile ilişkili olabilir. Bu nedenle sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin evlerinde çocuklarına sunabilecekleri olanaklarda da artış olabilir. Evdeki olanakların varlığı çocuğun eğitimsel gelişimine olumlu katkısı, Türkçedeki başarılarına olumlu etki sağlamış olabilir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yapılan karşılaştırmada 0,001 düzeyinde istatistiksel olarak farklılıklar bulunmaktadır. Tablo 1’deki betimleyici istatistiklere bakıldığında, kızların Türkçe başarılarının, erkeklere göre 10 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum Türkçe gibi sözel derslerde kızların başarılarının, erkeklere göre daha yüksek olduğuna ilişkin başka araştırma sonuçları ile (MEB, 2005a) paralellik göstermektedir.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerinin etkileşimlerine bakılmış; ikili etkileşimlerden anne eğitim düzeyi, cinsiyet ile etkileşim göstermezken olanaklar ile 0,001 düzeyinde etkileşim göstermiştir. Anne eğitim düzeyi ile olanaklar arasındaki etkileşim Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1.

Anne Eğitim Düzeyi ile Evdeki Olanakların Etkileşiminin Türkçe Testi Puanları Üzerindeki Etkisine Yönelik Grafik

Şekil 1 incelendiğinde, evdeki olanakları düşük olan öğrenciler içerisinde başarıları en düşük olanı, annesi üniversite mezunu olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Başarıları en yüksek olan ise annesi lise mezunu olan öğrencilerdir. Evdeki olanaklar orta düzeyde olduğunda her dört grupta da öğrenci başarısının arttığı görülmekle beraber, yine annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin Türkçe testindeki başarısının en düşük olduğu görülmektedir; ancak annesi ilkokul ve ortaokul mezunu olanlarla aralarında çok az puan farkı bulunmaktadır. Annesi lise mezunu olan öğrenciler yine en yüksek başarı düzeyindedir. Evdeki olanaklar yüksek olduğunda, annesi ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin Türkçe testindeki başarı puanlarında bir artış olmakla beraber, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin başarı puanlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre evdeki olanaklar veya anne eğitim düzeyi tek başına öğrencilerin başarısında etkili değildir. Bu durum, anne eğitim düzeyi ile beraber evdeki olanakların artmasının da öğrenci başarısı üzerinde daha etkili olduğu sonucuna götürmektedir.

Anne eğitim düzeyi üniversite olmakla beraber evdeki olanakların yeterli olmaması, annenin çocuğu için ev içerisinde bir eğitim ortamı düzenlemesini engellemiş olabilir. Annenin yüksek eğitim almasına rağmen evdeki olanaklarının yetersiz oluşu (veya ekonomik düzeyinin yetersiz oluşu), annenin durumunu olumsuz etkilemiş olabilir. Bu ise öğrencinin Türkçe başarısı üzerinde olumsuz bir etki yaratmış olabilir.

Öğrencinin başarısı üzerinde ailenin sosyoekonomik düzeyinin etkisi olduğu bilinmektedir. Bir ailenin sosyoekonomik düzeyi ise aile fertlerinin eğitim düzeyleri, alım güçleri ve harcamaları, sosyal çevreleri, barındıkları ev ortamı, ailedeki birey sayıları vb. ile ölçülebilir. Eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin sahip oldukları çocuk sayıları, diğerlerine göre daha az sayıda olduğuna yönelik bu araştırma sonuçları da bilgi vermektedir. Örnekleme alınan yaklaşık otuz bin öğrencinin annelerinin eğitim düzeyleri ile kardeş sayıları arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır (Spearman $r_s = -0,512$; $p < 0,001$). Bu durum, öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyinin artmasıyla kardeş sayılarının düştüğünü göstermektedir. Öğrencilerin Türkçe başarısının annenin eğitim düzeyine göre arttığı; ayrıca öğrencilerin kardeş sayısının artmasıyla başarısının düştüğü görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1'in son bölümü incelendiğinde, öğrencilerin Türkçe testindeki başarısının en yüksek olduğu kategori, kardeş sayısının 1 (bir) olduğu durumdur. Yedi ve daha çok kardeşi olan

öğrencilerin ise başarıları en düşük düzeydedir. En yüksek ve en düşük ortalama başarı arasındaki fark yaklaşık olarak 14 puan kadardır. Sahip olunan kardeş sayısındaki artış bir kardeştan sonra arttıkça, Türkçe başarılarında da düşüş olduğu izlenmektedir. Bu farklılık örneklemin çok büyük olması nedeniyle istatistiksel olarak da anlamlı çıkmaktadır.

Anne eğitim düzeyi ve kardeş sayısı değişkenleri ile yapılan iki faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

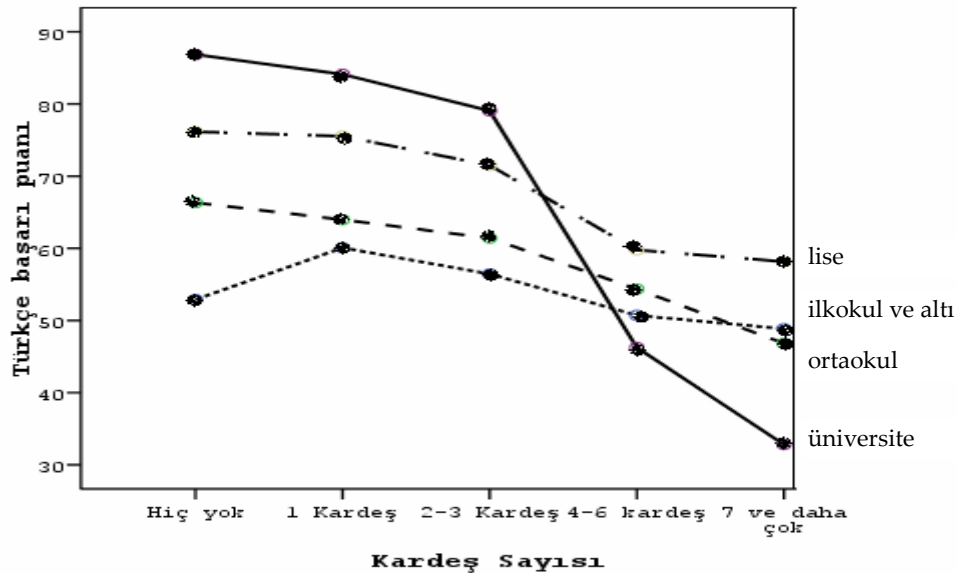
Tablo 3.

Bağımsız Değişkenlere Göre İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Testindeki Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p	Etki Büyüklüğü
Anne Eğitim Düzeyi	92622,4	3	30874.1	61,9	,000	,006
Kardeş Sayısı	154741,3	4	38685.3	77,6	,000	,010
Anne Eğt. * Kardeş Sayısı	76255,5	12	6354.6	12,7	,000	,005
Hata	15266831,6	30618	498.6			
Toplam	118947856,0	30638				

Tablo 3'e bakıldığında, öğrencilerin Türkçe testindeki başarı düzeyleri her iki değişkene göre ve bu değişkenlerin etkileşimlerine göre 0,001 düzeyinde farklılık göstermektedir. Varyans analizi sonucu yapılan ikili karşılaştırmalarda, hiç kardeşi olmayan öğrenciler ile yalnızca bir kardeşi olan öğrencilerin Türkçe testinden aldıkları puanlar arasında 0,05 düzeyinde, diğer bütün hallerde ise 0,001 düzeyinde manidar farklılıklar bulunmuştur.

Anne eğitim düzeyi ile sahip olunan kardeş sayısı arasındaki etkileşim Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2.

Anne Eğitim Düzeyi ile Sahip Olunan Kardeş Sayısı Etkileşiminin Türkçe Testi Puanları Üzerindeki Etkisine Yönelik Grafik

Şekil 2 incelendiğinde, annesi üniversite mezunu olan ve hiç kardeşi olmayan öğrencilerin Türkçe testindeki başarının en yüksek; annesi üniversite mezunu ve yedi ve daha çok kardeşi olan öğrencilerin Türkçe testindeki başarıları en düşük düzeyde çıkmıştır. Dolayısıyla anne eğitiminin

tek başına öğrenci başarısı üzerinde etkisi yoktur. Yani öğrencinin başarılı olabilmesi için annesinin üniversite mezunu olması yanında, kardeş sayısının da düşük olması gerektiği gibi bir sonuç çıkmaktadır. Annesi üniversite mezunu olan ve kardeşi hiç olmayanlar ile en çok üç kardeşi olan öğrencilerin başarı puanları birbirine yakinken, dört ve daha fazla kardeşi olanlarda 30 puanı aşkın bir düşüş görülmektedir. Yani kırılma noktasının üç kardeşten sonra olduğu izlenmektedir.

Annesi ilkokul ve altı eğitim düzeyine sahip olan öğrencilerden bir kardeşi olanların ortalama başarı puanları bir miktar artmakla beraber, diğer durumlarda değişiklik çok fazla görülmemektedir. Yedi ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin Türkçe testindeki başarıları anne eğitim düzeylerine göre incelendiğinde, en üste lise, daha sonra ise sırasıyla ilkokul ve altı, ortaokul ve üniversite gelmektedir. Özellikle annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin Türkçe testindeki başarıları, annesi üniversite mezunu olanlara göre daha yüksek çıkması ilginç görülmektedir. Bu durum, çok çocuklu ailelerde annelerin birçoğunun çocuğunun eğitimi ile ilgilenecek zaman bulamadıkları; küçük çocukların da bu desteği evdeki diğer aile bireylerinden (büyük ağabey ve ablalardan) almış olabilecekleri; bu desteğin annesi üniversite mezunu olan ailelerde ise daha az oranda olduğu izlenimi bırakmaktadır.

Annesinin eğitim düzeyi lise ve ilkokul ve altında olan öğrencilerin kardeş sayıları arttıkça, Türkçe testindeki başarıları paralel şekilde düşüş göstermiş; ancak bu düşüş annesi üniversite mezunu olan öğrencilerinki kadar hızlı olmamıştır. Annenin üniversite mezunu olduğu bir ailede, kadının kendi isteğiyle çok çocuk sahibi olup olmadığı önem taşımaktadır. Kadın kendi isteği dışında çok çocuk sahibi olmuş ise kadının çocuklarının eğitimiyle çok fazlaca ilgilenme isteğinin olmaması veya annenin üniversite mezunu olmasına rağmen ailenin sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, öğrencinin başarısını olumsuz etkilemiş olabilir. Bu tür ailelerde babanın sosyal statüsünün de incelenerek yorumlanması önemli görülmektedir.

Sonuçlar ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayalı olarak bazı sonuçlar çıkartılmıştır. Araştırmanın ilk sorusu, öğrencilerin Türkçe testindeki başarılarının evlerindeki olanaklara göre farklılaşıp farklılaşmadığına yöneliktir. Elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin evlerindeki olanakların artmasıyla başarılarının da arttığı görüldü. Öğrencilerin evlerindeki olanaklara yönelik bilgiler içerisinde bilgisayar ve internet erişiminin olup olmaması, çalışma masası ve kendine ait bir odanın olup olması gibi öğrencinin doğrudan evindeki eğitim olanakları ile ilgilidir. Öğrencinin bunun gibi diğer ev olanaklarına sahip olması, Türkçe testindeki başarısına olumlu etki yapmaktadır. Bu nedenle öğrencinin evinde kendisine uygun eğitim ortamları hazırlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Türkçe gibi sözel derslerde kızların daha başarılı olduğuna yönelik değişik bulgular vardır. Bu araştırmada da kızların erkeklere göre Türkçede daha başarılı olduğu izlenmiştir.

Anne eğitim düzeyinin çocuklarının başarısı üzerinde oldukça önemli yeri vardır. Bu araştırmada da anne eğitim düzeyinin artmasının, çocuklarının başarılarına olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Eğitimli annenin, çocuğunun zihinsel ve bedensel gelişimine vereceği olumlu desteğin yeri doldurulamaz. Geleceğin anneleri olan kız çocuklarının mümkün olduğunca üst eğitim hizmetlerinden yararlanmasına olanak sağlanması, gelecek için önemli bir yatırım olarak görülmektedir.

Araştırmadan çıkan önemli bir diğer sonuç ise anne eğitiminin tek başına öğrenci başarısı üzerinde etkili olmasının yanında, annenin eğitim düzeyi ile birlikte evdeki olanakların da önemli yeri vardır. Öğrencinin başarısı için hem anne eğitim düzeyi yüksek olmalı hem de evdeki olanaklar yeterli olmalıdır.

Öğrencinin Türkçe testindeki başarısı üzerinde tek başına anne eğitim düzeyinin yeterli olmadığına yönelik ikinci bir sonuç, sahip olunan kardeş sayısıdır. Yani annesi üniversite mezunu bile

olsa, kardeş sayısı dört ve daha yukarı olduğunda, öğrencinin Türkçe testindeki başarısı düşmektedir. Bu nedenle eğitimine destek verilebilecek sayıda çocuk sahibi olunmasının önemi görülmektedir.

Kaynakça

- Abbott, M. L. & Fouts, J. T. (2003). *Constructivist teaching and student achievement: The results of a school-level classroom observation study in Washington* [Yapılandırmacı öğretim ve öğrenci başarısı: Washington'da bir okulda sınıf içi gözlem çalışması sonuçları]. 28.04.2008 tarihinde <https://www.spu.edu/orgs/research/ObservationStudy-2-13-03.pdf> adresinden erişildi.
- Burgaz, B., (2002). Kalabalık sınıf nitelikli öğretmen. *Bilim ve Teknik Dergisi*, s.420.
- Çelenk, S. (2003). Okul-aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 33-39.
- Güleç, S. & Alkış, S. (2003). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin derslerdeki başarı düzeylerinin birbiriyle ilişkisi, *İlköğretim-Online*, 2 (2), 19-27. 25.05.2007 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr/> adresinden erişildi.
- Kavak, Y. (2007). Dünyada ilköğretimin genel görünüşü. *Türkiye'de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi: Temel sorunlar ve çözüm önerileri* içinde (66-68) Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Koç, M, S. Avşaroğlu ve A. Sezer (2007). *Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişki*. 28.04.2007 tarihinde http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler adresinden erişildi.
- Martin L., Abbott, M. L., & J. T. Fouts, (2003). *Constructivist teaching and student achievement: The results of a School-level Classroom Observation Study in Washington* [Yapılandırmacı öğretim ve öğrenci başarısı: Washington'da bir okulda sınıf içi gözlem çalışması sonuçları]. Washington: The Washington School Research Center.
- McCoy, Leah P. (2005). Effect of demographic and personal variables on achievement in eighth-grade algebra [Demografik ve kişisel değişkenlerin sekizinci sınıf cebir dersi üzerindeki etkisi]. *Journal of Educational Research*, 98, 3, s. 131.
- Meb.gov.tr (2007). 25.05.2007 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005a). *PISA 2003 projesi ulusal nihai rapor*. Ankara: MEB Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005b). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu* (6, 7, 8. sınıflar-taslak basım). Ankara: MEB Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *ÖBBS 2004-İlköğretim öğrencilerinin başarılarının belirlenmesi: İngilizce bilgisayar okuryazarlığı*. Ankara: MEB Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). *ÖBBS 2005-İlköğretim öğrencilerinin başarılarının belirlenmesi: Türkçe raporu*, Ankara: MEB Basımevi.
- Özgüven, İ.E. (1998). *Bireyi tanıma teknikleri*, Ankara:Pdrem Yayınları.
- Peker, M ve Ş.Mirasyedioğlu, (2003). Lise 2. sınıf öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumları ve başarıları arasındaki ilişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,2, 14, 157-166.
- Saracaloğlu, A.S. ve S. R. Varol, (2007), Beden eğitimi öğretmen adaylarının yabancı dile yönelik tutumları ve akademik benlik tasarımları ile yabancı dil başarıları arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3, 1, 39-59.
- Senemoğlu, N. (1987). *Bilişsel giriş davranışları ve dönüt-düzeltilmenin erişime etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, İ.(2006). Akademik başarının yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 258-267.